

RECENZE | ZPRÁVY

Robert Kvaček deväťdesiatročný

VOJTECH ČELKO

Hovorí sa, že všetko dobré je možné rozdeliť na tri časti. Potvrdzuje nám to aj Gaius Julius Caesar, ktorý Galiu rozdelil na tri časti, v troch častiach je aj Ústava Spojených štátov a nakoniec viedenská opereta sa musí odohrávať v troch aktoch. Tak môžem povedať, že aj môj vzťah k Robertovi Kvačkovi by som rozdelil na tri časové etapy. Vysokoškolské roky, obdobie normalizácie aj s jeho koncom a nakoniec obdobie Česko-slovenskej komisie historikov, ktoré trvá dodnes.

V druhom roku mojich štúdií na FF UK v Prahe, v roku 1965, som spoznal nového odborného asistenta. Bolo to v seminári, do ktorého ma zadelili. Išlo o mladého človeka športového typu, hrávajúceho tenis, nadšeného futbalistu. Je zaujímavé, koľko historikov v tej dobe malo vzťah k futbalu. Rok predtým som chodil do proseminára k profesorovi Arnoštovi Klímovi, ktorý bol známy odborník na manufaktúry v Čechách, ale zasvätení vedeli, že jeho srdce bije pre Spartu, a to do takej miery, že bol podpredsedom či dokonca predsedom priaznivcov tohto klubu. Keď si spomínam v tejto súvislosti na Roberta Kvačka, ostáva mi v pamäti, ako začiatkom tohto storočia jednu jeho prednášku pre Masarykovu spoločnosť, ktorou začínali výročné schôdze, uviedol spomienkou na to, čo všetko znamenali dva rozhodujúce góly slovenského futbalistu Adolfa Scherera v semifinále proti Juhoslávii na Majstrovstvách sveta vo futbale v Chile v roku 1962. Vo štvrtfinále sme Schererovým gólom vyhrali nad Maďarskom 1:0, hneď na to nasledoval prekvapujúci výsledok s Juhosláviou, ale Masopustov gól vo finále bol už len jediný a získali sme striebro.

Majstrom sveta sa v roku 1962 stala Brazília. Ale bol to skvelý úspech a v dejinách tejto súťaže už druhýkrát. Prvýkrát to bolo v Ríme v roku 1934. Dodnes

sa na to spomína, dokonca aj ja ako filatelista, keď na známke k Majstrovstvám sveta v roku 1962 vidím pretlač informujúcu o tom, že ČSSR bola vo finále tejto významnej súťaže. Doba sa zmenila. Záujem o futbal ostáva stále, ale niet tých, ktorí by ho ako spomenutí páni kultivovali. Neviem si predstaviť, že by sa v tej dobe hralo pred prázdnyimi tribúnami a tú súčasnú prázdnotu nezapríčinila len pandémia covidu 19. Jednoducho, veľmi zhrubli mravy.

Tým som chcel len naznačiť, ako Robert dokázal malé dejiny všedného dňa vtiesnať do väčších, lebo tým uviedol, že v nasledujúcom roku 1963 začínali rôzne zmeny, keď nielen Viliam Široký ako predseda vlády bol vymenený Jozefom Lenártom, ale trochu sa to vystriedalo aj v politbyre. Stranícki funkcionári ako Bruno Köhler museli odísť bez pocty do dôchodku, začínalo postupné uvoľnenie v spoločnosti. Antonín J. Liehm to odvodzoval od svetovej výstavy EXPO 1958 v Bruseli, kde sa Československo ukázalo v podobe, na ktorú si ešte pamätala žijúca kultúrna elita západnej Európy.

Tento príbeh Robert aj publikoval v nejakom spolkovom časopise, ktorého náklad neprevyšoval počet členov tejto spoločnosti, takže to skoro nikto nečítal. Ako často som mu pripomínal, že by mal dať za úlohu nejakému mladému adeptovi novinárstva s historickým záujmom zozbierať a pripraviť na knižné vydanie všetky svoje drobné, ale kvôli rozptýlenosti neprístupné texty. Veď len my, ktorí sme na tomto svete dlhšie, si spomíname, čo pre nás v rokoch normalizácie znamenali Kvačkove fejtóny s historickou témou v sobotňajšej prílohe vydania *Svobodného slova* pod značkou „kk“. Sám som vždy začínal čítanie denníka týmto fejtónom. Na pomerne malom priestore, každý týždeň, rok čo rok, prinášal rôzne drobné epizódy, zaprášené historiky, rozšírené anekdoty, ale vždy s reálnym základom, ktoré prebúdzať najmä u laickej verejnosti záujem o kultúrne a politické dejiny 19. a 20. storočia. Často iba naznačovali, čo nebolo možné vždy dopovedať. Neprechádzalo to len tak, občas zafungovala denunciacia, inokedy bdelé oko cenzora. Spomínam si, ako raz Český úrad pre tisk a informácie, samozrejme, že som sa o tom dozvedel nie oficiálnou cestou a nie v ten čas, dal redakcii finančnú pokutu za to, že Robert Kvaček v nejakej historike o Spoločnosti národov si dovolil napísať, že najelegantnejší človek v súdobej Európe bol britský minister zahraničných vecí Anthony Eden. To predsa nemohlo byť možné, veď kto by mohol byť elegantnejší ako Jozef Vissarionovič Stalin? Pričom dobové texty Voskovca a Wericha na Ježkovu hudbu nevadili a hrali ich z rádia aj za normalizácie: „Havasova agentúra sděluje, že Anglie velké plány slibuje, všechno srovnám za jeden den, prohlásil Mistr Eden, jenom že bez SSSR!“

K študentským rokom, čiže k prvému obdobiu môjho vzťahu ku Kvačkovi sa spája niekoľko spomienok. Prvá sa viaže k roku 1966. Na jar sa objavila v ča-

sopise *Kulturní tvorba* recenzia knihy Gustáva Husáka *Svedectvo o Slovenskom národnom povstaní*. Autorom recenzie bol riaditeľ Ústavu dejín evropských socialistických zemí prof. Václav Král. O spôsoboch vedeckej práce a o manipulácii prameňov zo strany tohto historika si nikto v odborných kruhoch nerobil ilúzie. Už v prvej polovici 60. rokov bol verejne kritizovaný za svojej práce, kde uvádzal nepodložené tvrdenia v rozpore s historickou skutočnosťou. Účelovo krátil dokumenty a menil ich tým tak, aby dosiahol vopred požadovaný zámer. Užíval silné výrazy, až nadávky. Na druhej strane historici dejín odboja, niektorí z nich boli členmi barnabitskej komisie, ktorá riešila otázku rehabilitácie tzv. buržoáznych nacionalistov, teda Husáka a spol., už neboli ochotní sa podriaďovať straníckym príkazom. Navyše zo strany funkcionárov, ktorí niesli spoluzodpovednosť za procesy päťdesiatych rokov. Tento spor významne rozvíril českú a hlavne slovenskú historickú scénu.

Hovorilo sa, že recenzia, ktorá bola negatívna k Husákovi a jeho dielu, bola inšpirovaná Antonínom Novotným a Pražským hradom. Vtedajšími slovami stranou a vládou. Proti vyzneniu recenzie sa objavili články českých historikov dejín odboja. Vtedy sme sa aj my, študenti histórie na FF UK, aktívne zaujímalí o udalosti a boli sme pobúrení spôsobom, ako sa o tom písalo v spomínanom týždenníku. Jedno je pravda, Gustáv Husák sa v tej dobe, lebo mnohé veci sme ešte nevedeli, tešil veľkej autorite nielen medzi slovenskou, ale mal svojich priaznivcov i medzi českou inteligenciou, najmä medzi historikmi, najmä za svoje statočné postoje vo vyšetrovacej väzbe a pred súdom v roku 1954. Nakoniec sme sa niektorí rozhodli, že by bolo dobré urobiť besedu s Václavom Králom a Gustávom Husákom na FF UK. Ja som požiadal o prijatie u Václava Krála. Ten mi odpísal, že ho môžem v určitý deň navštíviť. Po rozhovore, ktorý vlastne bol monológom z jeho strany, prisľúbil, že príde na besedu so študentmi histórie, ale vyhradil si, že tam nebude prítomný žiaden z učiteľov. Potom mi došlo, asi prečo. Václav Král, ktorý sa roky zaoberal históriou odboja, nám študentom, ktorí nemali také skúsenosti a znalosti, mohol narozprávať, čo chcel. Vtedy krátko predtým vyšla jeho kniha *Pravda o okupaci*, kde mnohé udalosti skreslil v štýle Václava Kopeckého a jeho spomienkovej knihy *ČSR a KSČ*, ale Král bol aj autorom rôznych edícií dokumentov, ktoré dodnes nestratili svoju historickú hodnotu, lepšie povedané, niektoré dokumenty sa dajú najšť už len v jeho knihe.

Lenže na katedre československých dejín uvažovali inak, toľko rozumu, koľko mal Václav Král, mali i iní. Nevie, ako sa zrodilo rozhodnutie, ale bol určený mladý asistent Robert Kvaček, že sa pripravovaného stretnutia Václava Krála so študentmi zúčastní. Beseda sa uskutočnila spôsobom, ako zvyčajne vyzerajú takéto besedy. Václav Král vysvetlil svoje postoje, nechal študentov

klásť otázky a celkovo bolo vidieť, že predsa len je iný matador, ako sme boli my – dvadsať- dvadsaťdvaroční študenti druhého či tretieho ročníka.

Václav Král ale nikdy neodpustil Robertovi účasť na tejto besede. Nešlo o besedu so študentmi, ale skôr o to, ako dopadol Václav Král vo verejnosti, a hlavne medzi historikmi, ktorí si už v tej dobe nenechali len tak servírovať jeho názory. Nakoniec sa redakcia *Kulturní tvorby* rozhodla ukončiť diskusiu. Beseda s Gustávom Husákom sa nekonala, ale to je iný príbeh. Po rokoch, keď už Václav Král bol profesorom a vedúcim Katedry československých dejín na FF UK, popritom stále riaditeľ akademického ústavu, niekoľkokrát dal najavo, že na Kvačkovu účasť na tejto besede nezabudol. Svoju potupu v odborných kruhoch si naďalej spájal s besedou so študentmi, na ktorej bol Robert Kvaček prítomný. Keď v decembri 1983 Václav Král náhle zomrel, bolo treba otvoriť jeho trezor a prejsť tam uložené dokumenty. Sekretárka katedry, aspoň tak viem, požiadala Roberta Kvačka, aby bol prítomný a pomohol jej s ich triedením. Nemám právo rozprávať, čo všetko sa z dokumentov dozvedel, ale výsledok bol pre neho prekvapením, ako niektorí jeho kolegovia, keď im išlo o miesta, sa ešte ani koncom päťdesiatych rokov nehanbili denuncovať iných. No Robert si asi toto poznanie naďalej ponechá pre seba.

Práve v tom roku 1966 sa habilitoval ako docent a vyšla jeho kniha *Nad Európou zataženo*, ktorá je mi zo všetkých jeho kníh, a napísal ich vyše dvadsať, nejako najbližšia. Nevieť prečo nevyšla v reedícii. Iste mnohé témy, ktorých sa v tejto knihe dotýkal, boli neskôr monograficky spracované ďalšími autormi. Medzitým boli bádateľsky sprístupnené mnohé archívy, ktoré dovtedajšie poznatky rozširovali, ale napriek tomu ide o knihu, ktorá by si zaslúžila reedíciu.

Ďalšia spomienka sa viaže na rok 1968. Dňa 28. októbra som predsedal v miestnosti číslo 109, ktorá bola najväčšou posluchárňou na filozofickej fakulte, slávnostnému zhromaždeniu k 50. výročiu republiky. Aj keď pôvodne boli na ten rok v pláne veľké oslavy, okupácia Československa zmenila spoločenské ovzdušie. Veľmi sa toto výročie neslávilo, aj keď vyšli niektoré zaujímavé knihy a v Bratislave na Hrade mal byť podpísaný zákon o československej federácii. Všetko to bolo zatienené smútkom z okupácie Československa a zmenami, ktoré postupne nastávali od návratu delegácie z Moskvy, kam časť z nej bola násilne privlečená. Nechceli sme si nechať ujsť príležitosť uctiť tento významný štátny sviatok. Slávnostné zhromaždenie pozostávalo z troch prednášok. Prvú predniesol rešpektovaný profesor filozofie Karel Kosík, druhú Robert Kvaček a tretiu, doktorand katedry vedeckého komunizmu, ktorá sa menila na politológiu pod vedením prof. Sylabu, Jaroslav Jirsa. Na Kvačkovu prednášku sa prítomní najviac tešili. Sála bola plná, s pozornosťou bol vypočutý jeho prejav, kde hodnotil vznik Československa, jeho význam v medzivojnovnej Európe, dotkol

sa zahraničného a domáceho odboja a zaujal najmä záverečnými slovami, keď povedal, že československá otázka nie je otázkou našou, ale otázkou svetovou. Zaslúžil si búrlivý potlesk. Spomínam si, že vonku bolo pochmúrne počasie a na základe vládneho rozhodnutia sprevádzali príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti vojaci Československej ľudovej armády. Bolo to krátko pred štrajkom vysokých škôl, ktorý sa uskutočnil v novembri a pred protestným vzopätím novinárov po krátkodobom zastavení časopisu *Reportér* a *Listy*.

Tretia spomienka tejto prvej časti ma vedie k návšteve u Roberta Kvačka v jeho byte na Spořilove. Medzi spomínanou prednáškou a mojou návštevou uplynulo viac ako štyri a pol roka. U Roberta nastali mnohé zmeny nielen v pracovnom, ale i v osobnom živote. Najmä rodinná tragédia, ktorá ho postihla a posunula do iných polôh, než na aké bol zvyknutý. Ja som sa v tom čase s ním veľmi nestýkal. Po skončení vysokej školy, kde mi robil pred štátnicami oponenta k diplomovej práci, som nastúpil aspirantúru najprv do Historického ústavu a potom do Orientálneho ústavu ČSAV. V tom čase ma pri straníckych previerkach vylúčili z KSC a mal som hlavu zamotanú inými starosťami.

Na jeseň 1972 som narukoval na rok vojenskej služby do Kutnej Hory. Po návrate, v čase, keď som hľadal nejaké miesto, lebo som bol nezamestnaný, podpory v nezamestnanosti žiadne neexistovali a tiež rodičom som o niektorých svojich problémoch nechcel hovoriť, som sa snažil, čo najskôr sa stretnúť s Robertom. Chcel som ho upozorniť, že som bol počas vojny niekoľkokrát vyšetrovaný štátnou bezpečnosťou, a medzi iným sa ma pýtali na neho.

Stretli sme sa v bufete na fakulte, nechcel som ísť do jeho pracovne na katedre československých dejín, lebo doba sa zmenila. Nepomohlo by to ani jemu, ani mne, keby nás na katedre spolu videli a potom pod svetlom je najlepšia tma. Informoval som ho preto, aby vedel, že sa niečo okolo neho deje a bol na to pripravený. Nikdy som sa ho neskôr nepýtal, či bol v tej dobe vyšetrovaný, alebo či sa ho v takom prípade pýtali aj na mňa. Okrem iného som mu povedal, že celkom vážne uvažujem o odchode z Prahy, že vyzerá možnosť miesta v Rumburku, kde by som mal pracovať v múzeu, ale ešte presne nie som s nimi dohodnutý, kedy tam nastúpim. V Prahe som po veľkej peripetii nastúpil do závodu Pragocar, kde som najprv požíčoval autá a potom, aby som neprišiel do styku s verejnosťou, ma preradili do pozície samostatného prevádzkového účtovníka a archivára. Asi dva týždne pred odchodom z Prahy som Robertovi zatelefonoval a on ma pozval k sebe na návštevu. Na večeru, ktorú sám pripravil. Nehovorili sme o minulosti, ani veľmi o prítomnosti, skôr o budúcnosti. V podstate mi povedal, že všade žijú ľudia, všade sa dá žiť, že ako ma pozná, iste si vytvorím spoločnosť, do ktorej zapadnem. Budem mať možnosť použiť svoje schopnosti, citoval Caesara, že „lepšie byť prvým v Galii ako druhým

v Ríme“. Potom, že doba sa vyvíja, toto, čo prežívame, neostane navždy zabetónované. Spomenul, čo všetko sa stalo v desaťročí 1938–1948. Bol to pre mňa veľmi podnetný večer a dlho som na jeho slová spomínal.

Z Rumburku som sa ozýval len v čase jeho narodenín, tiež vianočným a novoročným pozdravom. Koncom roku 1979 som ho vyhľadal, aby som sa s ním poradil, ako mám postupovať, aby som mohol napísať rigoróznu prácu a urobiť si doktorát. Veľmi som to chcel mať najmä kvôli mojej mame, ktorá mi neustále „pílila uši“, aby som tak urobil. Požiadal som ho, či by ma pri tom nevedol. Vyslovil som aj obavu, či by nebolo lepšie vybrať si ako voliteľný predmet pri rigoróznejskej skúške niečo iné ako svetové dejiny, lebo pri vtedajšom personálnom obsadení na katedre svetových dejín som vedel, že by som cez niektorých examinátorov z osobných dôvodov nemal šancu prejsť. Poradil mi, aby som sa pripravoval z českej a slovenskej literatúry. Odobril mi aj tému, lebo som chcel robiť slovenskú problematiku a vedel som, že veľa z archívneho výskumu si v rámci rumburského pobytu a v mojej situácii nebudem môcť dovoliť.

Začal som za ním každý druhý pondelok chodiť, nosil mu jednotlivé časti rigoróznejskej práce, nad ktorými sme diskutovali. Prácu a rigorózne skúšky som zavŕšil v júni 1980. Preto som sa tak ponáhľal, lebo mala nastať nová forma skúšok tohto druhu a chcel som byť hotový ešte podľa dovtedajšej podoby. V zamestnaní mi tiež nerobili problém, potrebné odporúčanie som dostal a v decembri pri promócií som dokonca čítal prejav, ktorý bol pripravený ako poďakovanie za študentov. Jediná zmena, pretože som bol písomne upozornený, aby som sa doslovne držal textu, bolo to, že som poďakovanie preložil do slovenčiny. Pozval som Roberta aj na stretnutie po promócií, aby som ho predstavil mojej mame, ktorá by ho rada poznala, lebo vedela, čo pre mňa znamenal. Otec na promóciu nešiel, do telefónu mi povedal, keď som ho pozýval, „syn môj, ja aj tak viem, že si už doktor a kvôli tomu predsa nemusíš cestovať do Prahy!“ Samozrejme, matky sú iné, tá moja si takúto príležitosť nenechala ujstť. Ale k stretnutiu nedošlo, lebo Robert mal v ten podvečer iné povinnosti.

Ďalšia, už časovo druhá časť našich kontaktov, začala v roku 1985, keď som sa v dobe perestrojky postupne začal vracieť do Prahy. Najprv len na dva dni v týždni. Od februára 1985 som začal pracovať v Pražskom kultúrnom stredisku, ktoré pripravovalo otvorenie Domu slovenskej kultúry. O rok som sa už presťahoval do Modřan. V tejto novej kultúrnej inštitúcii v Purkyňovej 4, v Prahe 1, hneď pri zastávke metra Národní třída, som od jej začiatku viedol oddelenie kultúrnej výchovnej činnosti. Každý, kto niekedy pracoval v oblasti kultúry, vie, ako sa v etablovanej spoločnosti ťažko zakladá a hľadá miesto novému kultúrnemu zariadeniu. Preto som bol vďačný, že od roku 1986 nielen Robert, ale viacerí moji priatelia – učitelia – či už to boli slovakisti ako doc. Zdeněk Urban,

Luděk Patera, Vladimír Forst alebo historici Eda Maur, Oto Urban, prof. Josef Polišenský a mnohí ďalší, začali navštevovať programy Domu slovenskej kultúry a zapájať sa do nich. Najmä do tých, ktoré sa týkali česko-slovenských vzťahov. Len raz ráno, to mi utkvelo v pamäti, mi telefonoval profesor Polišenský a naliehavo ma požiadal o dva lístky na program Darinky Rolincovej. Samozrejme, že som mu vyhovel, aj keď sa mi to zdalo čudné. Potom som pochopil, že to bolo pre jeho pani s vnučkou, chceli prísť na tento program, na ktorý radi chodili mladé dievčence, lebo sa s Darinkou, ich vrstovníčkou, akosi stotožňovali.

Robert sa zúčastnil aj pamätného seminára v máji 1989 k sedemdesiatemu výročiu tragického úmrtia Milana Rastislava Štefánika, ktorý sme v Dome slovenskej kultúry pripravovali s rešpektovaným slovakistom „ujom“ Zdeňkom Urbanom. V pamäti mi zostala Robertova poznámka v diskusii že, „nie jeden, ale desať životopisov Štefánika by sme potrebovali!“ Pričom to bolo ešte pol roka pred politickými zmenami. V máji 1989 som tomu neveril, ale jeho slová sa nakoniec naplnili.

Ani nie v priebehu desiatich rokov sa tak stalo. Nebudeme sa teraz baviť o kvalite diel o generálovi, ktorý sa stal veľmi obľúbenou postavou nielen pre historikov, ale najmä pre publicistov a jeho osudy boli často politicky niektorými skupinami zneužívané. Od novembra 1989 sa Robert pravidelne zúčastňoval diskusií nielen s niektorými svojimi kolegami zo Slovenska, ktorí boli podobne ako on v rôznom smere do novembra 1989 politickou mocou obmedzovaní – ako boli Ivan Kamenec, Jozef Jablonický, Dušan Kováč, Lubomír Lipták, ale aj s politikmi, ako boli Martin Kvetko a mnohé ďalšie osobnosti. Vtedy bola doba, keď sme sa snažili predstaviť pražskej a českej verejnosti to najzaujímavejšie zo slovenskej kultúry a slovenského života, či na Slovensku alebo v diaspóre.

Na fakulte sa Robertovi Kvačkovi dostalo patričného zadostučinenia a konečne bol menovaný univerzitným profesorom. V búrlivom období roku 1991-92 sa zúčastňoval diskusií o budúcnosti Československa. Z českej strany sa spoločne s doc. Zdeňkom Urbanom a Janom Rychlíkom, spoločne s niektorými kolegami z Liberca, zaslúžil o pravidelné stretávanie českých a slovenských učiteľov dejepisu, ktoré bolo a je venované československým dejinám. Tieto stretnutia trvajú do dnešných dní, len covid v nich urobil prestávku. Robert sa stal ich „dušou“, uvádzal ich referátom, na ktorý sa čakalo a verím, že ešte aj tento rok bude čakať.

Po rozdelení Českej a Slovenskej federatívnej republiky na dva štáty sa nastolila otázka, na akej báze budú pokračovať kontakty medzi českými a slovenskými historikmi. Bolo to obdobie takmer nulových vzťahov medzi Českou

a Slovenskou republikou, ale z oboch strán! Niekoľko českých historikov, medzi nimi Karel Pichlík, Vilém Prečan, Robert Kvaček a Jan Rychlík, sa dohodori- lo so svojimi slovenskými priateľmi a kolegami, že by bolo dobré v nových pod- mienkach založiť česko-slovenskú komisiu historikov, ktorá by sledovala vo- pred určené programové ciele. Nebudem to tu rozoberať, to patrí skôr do portfólia budúcich historikov komisie, ale podarilo sa. V tom prvom období táto komisia musela zohrať úlohu, s akou nerátala. Podobne ako niekdajšia „ping-pongová diplomacia“. Po prvom ustanovujúcom zasadaní, ktoré bolo v priestoroch akademickej Vily Lanna v Prahe, sa priateľského stretnutia zú- častnil aj vedúci zahraničného odboru kancelárie prezidenta republiky. Druhý večer sa konalo na pozvanie slovenského veľvyslanca Ivana Mjartana ďalšie spoločenské stretnutie v priateľskom duchu. Pri následnom rokovaní v Brati- slave prijal členov komisie slovenský prezident Michal Kováč. Pri ďalšom roko- vaní, opäť v Prahe, predsedov komisie prijal český prezident Václav Havel. Ro- bert sa zúčastňoval všetkých zasadaní komisie a vždy mal nejaké podnetné pripomienky v diskusii. Jeho prítomnosť bola často pre študentov, lebo zasada- nia sa konali vždy v nejakom univerzitnom meste, priam lákadlom. Vidieť na vlastné oči historika, ktorého prvá práca o Runcimannovej misii z augusta 1938, na obálke s kufríkom s názvom *Osudná mise*, vyšla už v roku 1958, bolo ako zázrak. Vtedy sa nechodilo na komisiu, ale na Kvačka.

Robert sa v polovici prvého desaťročia 21. storočia stal na pražskej filozofic- kej fakulte emeritným profesorom, ale vtedy veľký záujem o neho prejavila Technická univerzita Liberec, kde začal prednášať a prednášal takmer do za- čiatku covidového roku. Popritom aktívne pomáhal budovať občiansku spoloč- nosť. Stál pri zrode Spoločnosti T. G. Masaryka, v ktorej zastával funkciu pod- predsedu. Jeho prednáška tradične otvárala výročné zasadanie, zúčastňoval sa uvedenia mnohých kníh, písal okrem vlastných kníh úvodné slová k rôznym spomienkam, publikáciám, do zborníkov k životným výročiam, všade, kde bo- lo treba. Aj napriek niektorým zdravotným obmedzeniam, ktoré prináša vysoký vek, bol stále aktívny. Posudzoval práce nielen diplomantov, ale aj doktoran- dov, zúčastňoval sa seminárov, najmä tých, ktoré organizoval Ústav T. G. Masa- ryka a Archív Akadémie vied v Prahe. Sám som sa s ním pri týchto príležitostiach často vídaval. Postupne, ako zdravotné neduhy prichádzali aj na mňa, informo- vali sme sa o účinnosti rôznych liečebných procesov, ktoré nám mali znižovať problémy. Niekedy podelená bolesť je polovičná bolesť a v takomto prípade je vždy lepšie o nej hovoriť, ako sa uzavierať do svojho vlastného sveta. Zmenu prinieslo obdobie covidu, ktoré obmedzilo jeho návštevy Prahy, ale stále plod- ná korešpondencia udržiava vzťahy medzi ním a veľkým množstvom jeho pria- teľov a obdivovateľov.

Robertovi Kvačkovi sa za posledných tridsať rokov dostalo rôznych ocenení. Pozývali si ho ako partnera k rozhovorom významní politici, ale vždy si udržal patričný odstup nezávislého historika. Nikdy z jeho strany nešlo o populistický prístup. Nepotreboval nič od mocných, lebo sám si bol vedomý vlastných kvalít. Stále sledoval, čo najnovšie vychádza z produkcie historikov, archivárov, ale aj verejných osobností českého a slovenského priestoru. Úprimne sa tešil z úspechu svojich žiakov. Aj tohtoročné udeľovanie najvyšších českých vyznamenaní mu prináša vysoké štátne ocenenie, ktoré mu udelil prezident republiky. Patrí človeku, ktorý sa ozaj vo svojej oblasti zaslúžil o štát. Ak by sa ma niekto spýtal, čo si myslím, že mu robí najväčšiu radosť, povedal by som, že záujem všetkých generácií jeho niekdajších študentov, či už robia v oblasti vedy, pedagogiky, žurnalistiky, verejnej správy, alebo už len užívajú jeseň života. Záujem o skvelého učiteľa, ktorý ich celoživotne ovplyvnil.

